

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2020/461

30. märts 2020

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 2012/2002, et anda finantsabi liikmesriikidele ja liiduga ühinemisläbirääkimisi pidavatele riikidele, keda ulatuslik rahvatervise hädaolukord tõsiselt mõjutab

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 175 kolmandat lõiku ja artikli 212 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

pärast konsulteerimist Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega,

pärast konsulteerimist Regionide Komiteega,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu Solidaarsusfond („fond“) loodi nõukogu määrusega (EÜ) nr 2012/2002 ⁽²⁾. Fond loodi selleks, et anda liikmesriikidele katastroofijärgset rahalist toetust ja väljendada üleeuroopalist solidaarsust hädaolukorras.
- (2) Ulatusliku rahvatervise hädaolukorra korral peaks liit näitama üles solidaarsust liikmesriikide ja nende elanikkonnaga, andes rahalist abi, et aidata hädaolukorrast mõjutatud elanikkonda, aidata kaasa normaalsete elutingimuste kiirele taastamisele sellest mõjutatud piirkondades ning ohjeldada nakkushaiguste levikut.
- (3) Liit peaks ulatusliku rahvatervise hädaolukorra korral näitama üles solidaarsust ka riikidega, kes peavad läbirääkimisi liiduga ühinemise üle.
- (4) Ulatuslik kriisiolukord võib tuleneda rahvatervise hädaolukorrast, eelkõige ametlikult väljakuulutatud viirusepandeemiast. Fond võimaldab liidul aidata mobiliseerida inimeste esmavajadusi katvaid hädaabiteenistusi ning aidata kaasa kahjustatud põhitaristu kiirele taastamisele, et taaselustada majandustegevust katastroofipiirkondades. Kõnealuse fondi tegevus on praegu siiski piiratud looduskatastroofidega, mis põhjustavad füüsilist kahju, ega hõlma bioloogilistest ohtudest tingitud katastroofe. Tuleks kehtestada sätted, mis võimaldaksid liidul sekkuda ulatusliku rahvatervise hädaolukorra korral.
- (5) Meetme eesmärk on täiendada asjaomaste riikide tehtavaid jõupingutusi sellistel juhtudel, kui kriisiolukorra tagajärjed on niivõrd tõsised, et riigid ei suuda lahendada seda olukorda üksnes oma vahenditega. Kuna liikmesriigid üksi ei saa täiel määral seda eesmärki täita, küll aga on see meetmete ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (Eli leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (6) Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega peaksid käesoleva määruse kohaselt võetavad meetmed piirduma ulatusliku rahvatervise hädaolukorraga. Hädaolukord tuleks määratleda vastavalt sellele reageerimiseks vajalikele riiklikele kulutustele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2020. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 30. märtsi 2020. aasta otsus.

⁽²⁾ Nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu solidaarsusfondi loomise kohta (EÜT L 311, 14.11.2002, lk 3).

- (7) Liidu abi peaks asjaomaste riikide jõupingutusi täiendama ning seda tuleks kasutada riiklike kulutuste selle osa katmiseks, mis on ette nähtud kõige tähtsamateks hädaolukorrast tingitud erakorralisteks meetmeteks.
- (8) Subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt tuleks liidu abi anda üksnes kahju kannatanud riigi taotluse alusel. Komisjon peaks tagama, et riikide esitatud taotlusi käsitletakse õiglaselt.
- (9) Komisjonil peaks olema võimalik teha kiireid otsuseid konkreetsete rahaliste vahendite määramise kohta ja neid vahendeid viivitamata kasutada. Seetõttu tuleks ettemakseid käsitlevaid sätteid täiendada ja suurendada ettemaksemäära.
- (10) Käesolev määrus peaks jõustuma kiiremas korras järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (11) Võttes arvesse COVID-19 puhangut ning sellega seotud rahvatervise kriisi mõjudega tegelemise pakilisust, on asjakohane teha erand kaheksa nädala pikkusest tähtajast, millele on osutatud ELi lepingule, Euroopa Liidu toimimise lepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule lisatud protokoll nr 1 (riikide parlamentide rolli kohta Euroopa Liidus) artiklis 4.
- (12) Määrust (EÜ) nr 2012/2002 tuleks seetõttu vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 2012/2002 muudetakse järgmiselt.

1) Artikkel 2 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 2

1. Liikmesriigi või liiduga ühinemisläbirääkimisi pidava riigi („abikõlblik riik“) taotluse korral võib fondi vahendid kasutusele võtta juhul, kui kõnealuse abikõlbliku riigi territooriumil või kõnealuse abikõlbliku riigi ühes või mitmes piirkonnas on elutingimused, inimeste tervis, looduskeskkond või majandus tõsiselt mõjutatud:

- a) suure või piirkondliku looduskatastroofi tagajärjel, mis on toimunud sama abikõlbliku riigi või abikõlbliku naaberriigi territooriumil, või
- b) ulatusliku rahvatervise hädaolukorra tagajärjel, mis on toimunud sama abikõlbliku riigi territooriumil.

Otsest kahju, mis on looduskatastroofi otsene tagajärg, käsitletakse kõnealuse looduskatastroofi põhjustatud kahju osana.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab „suur looduskatastroof“ looduskatastroofi, mis põhjustab abikõlblikus riigis otsest kahju, mis ületab 2011. aasta hindade järgi 3 000 000 000 eurot või on suurem kui 0,6 % kõnealuse riigi kogurahvatulust.

2a. Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab „ulatuslik rahvatervise hädaolukord“ abikõlblikus riigis bioloogilist päritolu eluohtlikku või muul viisil tõsiselt terviseohtu, mis mõjutab tõsiselt inimeste tervist ja nõuab edasise leviku piiramiseks jõuliste meetmete võtmist, ja mille tulemuseks on hädaolukorras reageerimise meetmete võtmise tõttu abikõlblikule riigile tekkiv avaliku sektori finantskoormus, mis on hinnanguliselt üle 1 500 000 000 euro 2011. aasta hindades või suurem kui 0,3 % tema kogurahvatulust.

3. Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab „piirkondlik looduskatastroof“ looduskatastroofi, mis põhjustab abikõlbliku riigi NUTS 2. tasandi piirkonnas otsest kahju, mis on suurem kui 1,5 % kõnealuse piirkonna sisemajanduse koguproduktist (SKP).

Erandina esimeses lõigus sätestatust, kui asjaomane piirkond, kus looduskatastroof aset leidis, on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 349 tähenduses äärepoolseim piirkond, tähendab „piirkondlik looduskatastroof“ looduskatastroofi, mis põhjustab otsest kahju, mis on suurem kui 1 % kõnealuse piirkonna SKPst.

Kui looduskatastroof on seotud mitme NUTS 2. tasandi piirkonnaga, kohaldatakse künnist kõnealuste piirkondade keskmise SKP suhtes, mis on kaalutud vastavalt kogukahju osale igas piirkonnas.

4. Fondi vahendeid võib samuti kasutusele võtta abikõlbliku riigi looduskatastroofi korral, mis on suur looduskatastroof ka naabruses paikneva abikõlbliku riigi jaoks.

5. Käesoleva artikli kohaldamisel kasutatakse Eurostati ühtlustatud statistilisi andmeid.“

2) Artikli 3 lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Abi antakse fondist rahalise toetuse vormis. Iga abikõlbliku katastroofi või hädaolukorra puhul määratakse abikõlblikule riigile ühekordne rahaline toetus.

2. Fondi eesmärk on toetada asjaomaste riikide jõupingutusi ning katta osa nende avaliku sektori kulutustest, et aidata abikõlblikul riigil olenevalt abikõlbliku katastroofi või hädaolukorra liigist võtta järgmisi hädaolukorras ja päästeoperatsioonides esmatähtsaid meetmeid:

- a) taastada energeetika, veevarustuse ja heitvee, telekommunikatsiooni, transpordi, tervise ja hariduse valdkonna infrastruktuuri ja seadmete töökord;
- b) korraldada asjaomase elanikkonna vajadusi rahuldav ajutine majutus ja päästeteenistuste rahastamine;
- c) kindlustada kaitseinfrastruktuurid ja -meetmed kultuuripärandi kaitseks;
- d) puhastada katastroofipiirkonnad, sealhulgas looduslikud alad, järgides asjakohasel juhul ökosüsteemipõhiseid lähenemisviise, ning taastada viivitamata kahjustatud looduslikud alad, et vältida pinnase erosiooni vahetut mõju;
- e) anda ulatuslikust rahvatervise hädaolukorrast mõjutatud elanikkonnale kiiresti abi, sealhulgas arstiabi, ja kaitsta elanikkonda selle ohu eest, samuti võtta meetmeid, mis hõlmavad haiguste leviku ennetamist, seiret või tõrjet, rahvatervist ohustavate tõsiste riskide vastu võitlemist või sellise mõju leevendamist, mida need riskid rahvatervisele avaldavad.

Esimese lõigu punkti a kohaldamisel tähendab „töökorra taastamine“ infrastruktuuri ja seadmete looduskatastroofieelse olukorra ennistamist. Kui see ei ole õiguslikult võimalik või majanduslikult põhjendatud või kui abisaajariik otsustab kahjustatud infrastruktuuri või seadmed mujale viia või parandada nende funktsionaalsust, et suurendada nende suutlikkust tulevastele looduskatastroofidele vastu pidada, võib fondist rahastada taastamiskulusid ainult nende esialgse olukorra taastamiseks vajalike hinnanguliste kulude ulatuses.

Teises lõigus osutatud kulused ületavaid kuluseid rahastab abisaajariik oma rahalistest vahenditest või võimaluse korral muudest liidu rahalistest vahenditest.

Esimese lõigu punkti b kohaldamisel tähendab „ajutine majutus“ majutamist, mis kestab seni, kuni asjaomane elanikkond saab pärast parandus- ja taastustööde lõppu pöörduda tagasi oma kodudesse.“

3) Artikli 4a lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Ettemakse summa ei ületa 25 % eeldatavast finantstoetuse summast ega ole mingil juhul suurem kui 100 000 000 eurot. Kui rahalise toetuse lõplik suurus on kindlaks määratud, võtab komisjon arvesse ettemakse summat enne rahalise toetuse lõppmakse tegemist. Komisjon nõuab sisse alusetult tehtud ettemaksed.“

4) Artikli 8 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Abisaajariik esitab hiljemalt kuus kuud pärast 18 kuu möödumist lõikes 1 osutatud kuupäevast fondi rahalise toetuse rakendamise aruande koos selgitusega kulutuste põhjendatuse kohta ning näitab ära asjaomaste meetmete rahastamiseks muudest allikatest saadud summad, nende hulgas kindlustusmaksed ja hüvitised kolmandatelt isikutelt.

Rakendamisaruanandes täpsustatakse sõltuvalt abikõlbliku katastroofi või hädaolukorra olemusest:

- a) ennetusabinõud, mis abisaajariik on võtnud või kavandanud, et edaspidiseid kahjusid piirata ja hoida ära (niivõrd kui see on võimalik) samalaadsete looduskatastroofide või rahvatervise hädaolukordade kordumine, sealhulgas kirjeldatakse sel eesmärgil Euroopa struktuurifondide ja investeerimisfondide kasutamist;
- b) katastroofiriski ennetamist ja ohjamist käsitlevate asjakohaste liidu õigusaktide rakendamise seis;
- c) katastroofist või hädaolukorrast saadud kogemused ja meetmed, mis on võetud või kavandatud selleks, et tagada keskkonnakaitse ning vastupanuvõime kliimamuutustele, looduskatastroofidele ja rahvatervise hädaolukordadele, ning
- d) muu asjakohane teave võetud ennetus- ja leevendusmeetmete kohta seoses looduskatastroofi või rahvatervise hädaolukorra laadiga.

Rakendamisaruandele lisatakse sõltumatu auditeerimisasutuse arvamus, mis on koostatud rahvusvaheliselt tunnustatud auditeerimisstandardite kohaselt ja milles märgitakse, kas kulutusi põhjendav selgitus annab tõese ja erapooletu ülevaate ning kas fondi rahaline toetus on seaduslik ja korrektne ning kooskõlas määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 59 lõikega 5 ja artikli 60 lõikega 5.

Esimeses lõigus osutatud menetluse lõppedes lõpetab komisjon fondist abi andmise.“

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 30. märts 2020

Euroopa Parlamendi nimel
president
D. M. SASSOLI

Nõukogu nimel
eesistuja
G. GRLIĆ RADMAN
